



Naturskyddsforeningen
Alvesta

FISKGJUSEN

Nr 50, hösten 2016



Badrumsskåp med miljövänliga produkter. Detta skåp finns i Alvesta Bokhandels skyltfönster under Miljövänliga veckan, t om 10 oktober. Foto: Lena Lillieblad

<http://alvesta.naturskyddsforeningen.se/>

Styrelsen

Postmottagare

Karin Sahlström

Marieberg

342 34 Alvesta 0472-106 37

Sekreterare

Britt Ask Rydgård

Åkarvägen 39

342 33 Alvesta 0472-480 77

Kassör

Elisabeth Ebbesson

Växjövägen 51

342 34 Alvesta 0472-134 11

Roland Bengtsson

Ölsåkra Slottet

340 37 Torpsbruk 0472-711 13

Per Darell

Rökesvens väg 14

342 34 Alvesta 0472-129 19

Johan Marand

Mörhult Västregård

342 52 Vislanda 076-146 09 36

Stefan Bjärnberg

Blädingevägen 8

342 36 Alvesta 070-595 40 93

Suppleanter

Hans Gulliksson

Gåvetorp

Iskällarbacken 1

342 92 Alvesta 0472-401 77

Björn Martinsson

Åkarvägen 35

342 33 Alvesta 076-162 21 46

Styrelsens gemensamma e-postadress:

alvestanatur@gmail.com

Höstens och vinterns program

Svampkväll

Onsdag den 12 oktober kl 18:30–21:00

Svampar har en mycket stor roll i skogen på många sätt. Sven G Nilsson från Stenbrohult berättar om svampars ekologi. Det handlar om svampar på träd och död ved, på marken och på ängar. Vi får också se en hel del bilder på spännande och ovanliga svampar.

Härintill ser du en färggrann vaxskivling.

Arrangör: Naturskyddsföreningen Alvesta

Lokal: Missionskyrkan, Alvesta
Observera lokaländringen!

Kontakt: Per Darell 0472-129 19



Vaxskivling

Foto: Johan Marand

Höstpromenad i riktig skog

Lördagen den 19 november kl 10–12

Nästan mitt i Alvesta har vi en riktig skog, dvs inte en trädplantering! Den finns alldeles norr om Hagaparken och den ska vi njuta av i november. Kläder efter väder! Ta med fikakorg med något varmt att dricka. Lupp och kikare får också gärna följa med, om du har.

Arrangör: Naturskyddsföreningen Alvesta

Samling: Vid norra ingången till elljusspåret i Hagaparken, vid Lärkgatans slut.

Kontakt: Per Darell, 0472-129 19



Tallskogen i november

Foto: Per Darell

Sista inlämning till fototävlingen!

Lördagen den 31 december 23:59

Nu är det dags att plocka fram dina foton på pollinerare. Är det bin, humlor, fjärilar eller några andra typer av insekter du fångat? Du tävlar med tre foton. Antingen ska det vara en och samma insektsart på tre olika växtarter eller tre olika insektsarter på en växtart.

För att delta i tävlingen skickar du dina fotofiler till alvestanatur@gmail.com. Filstorleken ska vara 2–10 MB och du *måste* bifoga en ifylld bilaga med uppgifter om fotograf och plats. Bilagan finns länkad på webbsidan nedan.

Läs mer: <http://alvesta.naturskyddsforeningen.se/fototavling/>

Myskväll i jazzlokalen

Måndagen den 30 januari 2016 kl 18:30

Vinnarna i fototävlingen utses av juryn någon vecka innan vår myskväll med soppa. Vinnarna presenteras och de får visa sina bilder innan de får sina priser. Juryn består av Anders Olsson (utställningsansvarig på Alvesta kommuns utställningshall), Per Darell (Naturskyddsföreningen i Alvesta) och Tobias Ivarsson (biolog).

Som vanligt inleder vi januariträffen med soppa och för att hålla spänningen på topp har vi också ett mycket intressant föredrag innan prisutdelningen.

Arrangör: Naturskyddsföreningen Alvesta

Plats: Hagaskolan, Alvesta. Pris: **70 kr** för soppa. Ta gärna med jämna pengar!

Kontakt: Anmäl senast den 24 januari att du kommer, till alvestanatur@gmail.com eller Karin Sahlström 0472-106 37.

Årsmöte

Tisdagen den 7 mars 2016, kl 18:30

Som vanligt har vi årsmöte i början av mars. Ingen anmälan!

- Årsmötesförhandlingar
- Kaffe/te med tilltugg
- Föredrag (innehållet presenteras i annonsen)

Arrangör: Naturskyddsföreningen Alvesta

Plats: Missionskyrkan i Alvesta

Vilda blommors dag firades i Benestad

Text: Stefan Bjärnberg, foton: Elinor Bjärnberg

Söndagen den 19 juni samlades ett 30-tal naturintresserade personer i olika åldrar för att delta i en vandring genom Benestads flora och historia.

Stefan Bjärnberg hälsade gruppen välkommen med att läsa ett stycke ur Carl von Linnés ”Skånska resa” (1749). Linné beskriver bland annat omgivningen kring Benestad och betecknar den som myrmark. Efter utdikningar under 1900-talets första hälft, består området idag mer av ängar och betesmark och med en annan flora än på 1700-talet.



Stefan inleder

Vidare berättade Per Darell och Johan Marand om vikten av att behålla gamla träd i sin trädgård samt hur gamla träd klassificeras genom den så kallade AHA-metoden.

På bilden här intill mäter Johan askens omkrets i brösthöjd. Det visade sig att asken än så länge inte räknas som ett grovt träd då diametern är mindre än 80 cm.



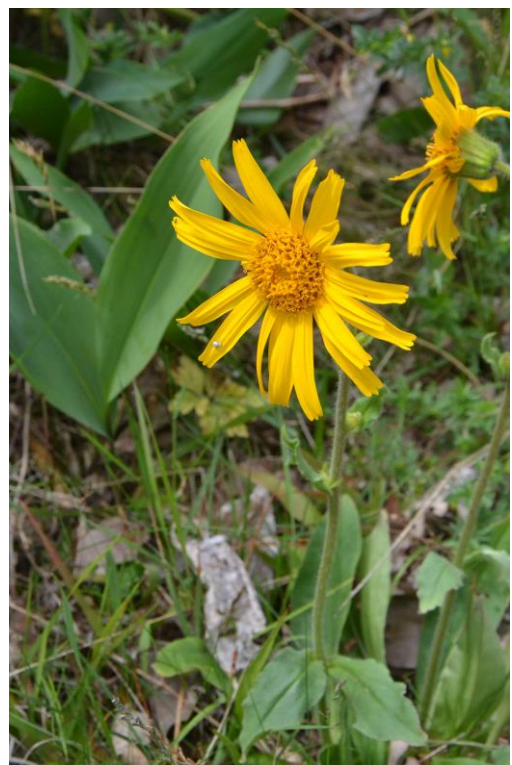
Kjell Jansson från Benestads hembygdsförening berättade om Benestads historia, bland annat om äldre bevarade stugor och om hur marken kring Benestad har brukats genom tiderna.

Gruppen tog sig sedan vidare med cykel eller med hövagn mot den gamla höladan vid väg 126. Utmed småvägarna samt vid ladan visades olika vilda växter. Innan fikapausen gav Stefan Bjärnberg några tips på hur man kan skilja mellan olika växtarter, bland annat mellan arterna femfingerört och blodrot. Se fotot nedan.



Under fikastunden berättade Johan Marand om vikten av slåtter för bevarande av våra slåtterväxter.

Växter som visades och diskuterades under turen var bland annat gatkamomill, strimsporre, nejlikrot, slåttergubbe (foto till höger), femfingerört, blodrot, vitmåra, stormåra, granspira samt orkidéer som grönvit nattviol och Jungfru Marie Nycklar.



Miljövänliga veckan 2016, 1 – 9 oktober

Fräsch på riktigt

Arbetsgruppen för Miljövänliga veckan (Lena, Solveig, Ingrid, Catharina, Sonja och Karin)

Vi är en arbetsgrupp inom Naturskyddsföreningen i Alvesta som lär oss mer om schyssta produkter i badrumsskåpet. Vi har skrivit ner några tips på produkter inom olika områden. Vi kommer också att visa dessa i Alvesta Bokhandels skyltfönster under Miljövänliga veckan (v 40).

Tandkräm

Huvudingrediens i tandkräm är slipmedel, som ofta är *kalksten* (kalciumkarbonat) eller någon kiselförening. Tillsats av tensid gör att tandkrämen löddrar. Den vanligaste är *natriumaurylsulfat* (SLS). Den ger inte sällan ge upphov till irritation i munnens slemhinnor och kan orsaka afte (munblåsor).

En del tandkrämer innehåller bakteriedödande *triclosan*, som man absolut bör undvika. Till barn ska man välja en tandkräm med anpassad (låg) fluorhalt och se till att inte överdosera.

Det finns ingen tandkräm, som är märkt Bra Miljöval. ACTA Original Fluor och Zendium Classic är två Svanenmärkta tandkrämer, som därmed inte ska innehålla hormonstörande ämnen, SLS eller antibakteriella ämnen. De ska också ha en miljövänlig förpackning.

Sedan finns tandkräm, exempelvis Urtekram Aloe Vera, som är märkt EcoCert Cosmos Organic och som är fri från SLS och triclosan. Dock saknar den fluor.

Handtvål

Tvål består till största delen av fett eller olja, men det innehåller också ofta syntetiska parfymer och färgämnen, samt ibland även EDTA (ett miljövänligt ämne). Köp inte antibakteriell tvål – den innehåller säkert *triclosan* (ett ämne som är mycket giftigt för vattenorganismer). Handtvål som är baserad på ekologiska vegetabiliska fetter utan syntetiska tillsatser är svåra att hitta i vanliga affärer, men brukar finnas i hälsokostaffärer.

Flytande tvål

Det finns några märken av flytande tvål som är Bra Miljöval-certifierade och det finns även Svanen-märkta, som är ganska lätta att hitta i våra vanliga affärer.

Dock kan de innehålla metyl- och etylparabener, som är godkända av EU:s vetenskapliga kommitté, men som har börjat ifrågasättas av en del forskare.

Solskydd

Solskyddsmedel innehåller något av de 26 UV-filer som godkänts enligt kosmetikalagstiftningen. Dessvärre är inget av dem helt oskyldigt ur miljösynpunkt, särskilt inte om man väger in även tillverkningen. Minst miljöbelastande är produkter med fysikaliskt filter (titandioxid).

Bästa rådet är att hålla sig i skugga, solhatt och bär skyddande kläder. Undvik solen mitt på dagen! Skydda särskilt barnen och lär dem om ultraviolettera strålar och hur farligt det är utsätta sig för mycket sol. Säkrast är att vara mestadels i skuggan mellan klockan 11 och 15 (sommartid) under högsommaren.

Smink

Inget smink som säljs i handeln är helt ofarligt för miljön även om ordet ”Ekologiskt” står på produkten. Väljer du ändå att använda smink, så välj en produkt som är så skonsam som möjligt för vår miljö, både när det gäller innehållet och förpackningen. Det kommer ständigt nytt och bättre på marknaden, så håll utkik och fråga i din affär! Just nu finns en fransk ekologisk serie, UNE, som säljs på Kicks och Åhléns. På nätet säljer t ex ”Maria Åkerberg” och ”Jordklok” ekologiska sminkprodukter. På webbplatsen ”Naturligt Snygg” finns flera tips!

Nagellack

Speciellt nagellack innehåller farliga ämnen, men fråga efter lack som är 4-free, 5-free, 6-free osv. Ju högre siffra, desto fler giftiga ämnen är borttagna. Det finns även vattenbaserade lack, ”Jordklok” har en del. Sortera restlack som miljöfarligt avfall, även bomullstussen med borttaget lack!

Hudkräm

Vi duschar mycket, vilket sannolikt har ökat användning av hudkrämer. Tvål och vatten tar bort vårt naturliga lager av fett och fukt. Hudkräm baserad på mineraloljor (paraffin) är inte så klimatsmarta.

Ofta ingår även konserveringsmedel, som ju är giftiga för mikroorganismer, vilket gör att de även kan försämra vattenreningen i reningsverken. De kan också vara hormonstörande och allergiframkallande. Bäst är att använda riktigt feta produkter (t ex ekologisk oliv- raps- eller mandelolja) som inte behöver konserveringsmedel. Smörj in huden innan den är riktigt torr.

Bruntes Hage

Per Darell, Britt Ask Rydgård

Naturskyddsföreningen i Alvesta har sedan 1995 skött ängen vid Blommagård, den som ofta benämns Bruntes Hage. Genom att röja på våren och i slutet av sommaren slå med lie eller med hjälp av slätterbalk för att sedan ta bort höet, har vi förhindrat att buskar, gräs och storvuxna blommor tagit över och i stället har en mångfald blommor samt insekter kunnat trivas i hagen. Några år har också bränning testats.



Miljövänlig slätter i Bruntes hage

Foto: Per Darell

I längden räcker inte ideella krafter till för att hålla ängen i stånd, så det är med stor glädje vi noterar att Alvesta kommun tagit sig an denna och några ängar till, runt Prästgården. I år slogs ängarna med hjälp av en ardennerhäst (Ronaldo) och slättermaskin. Det var ett fantastiskt ekipage och en glädje att se hur samspelta häst och kusk (Håkan Karlsson) var och hur tyst slättern skedde. Vi ser fram emot att hitta minst lika många blommande arter nästa år, som vi gjorde när vi firade blommornas dag i Bruntes Hage år 2014.

Aktuella remissomgångar i kommunen

Per Darell, Britt Ask Rydgård

I våra stadgar står det bland mycket annat att vi ska ”bevaka natur- och miljöskyddsfrågor” och ”i första hand hos kommunala organ tillvarata natur- och miljövårdens intressen”. Här redogör vi kort för ett äldre ärende som pga att det överklagats ännu inte är avgjort (Horgenäs) och ett ganska nytt ärende, där vi ännu inte lämnat något yttrande (översiktsplanen).

Detaljplan för del av Horgenäs 1:6, Ulvön

Naturskyddsföreningen i Alvesta har vid flera tillfällen under ärendets gång tagit chansen att komma med synpunkter på den detaljplan för Horgenäs 1:6 som Alvesta kommun antagit. Planen innebär såväl permanent- som fritidsboende i en känslig natur vid Åsnens strand, nära den planerade nationalparken. Detta medför förstås många olika påfrestningar på miljön med allt från avlopp till transporter. Läs mer om miljökonsekvenserna i Per Darells medborgarförslag som finns på vår webbplats: <http://alvesta.naturskyddsforeningen.se/aktuella-fragor/forslag-gallande-horgenas/>.

Ärendet är nu uppe i Mark- och miljödomstolen, som kallat till syn den 2 september 2016. Naturskyddsföreningen i Alvesta företrädde av Johan Marand och Per Darell. Även Kronobergs ornitologiska förening och Alvesta kommun var kallade.

Vi vandrade runt i området och vi som företrädde naturföreningarna visade på intressanta miljöer och förklarade våra ståndpunkter.

Den som vill ta del av kommunens plan finner den och tillhörande dokument här:

<http://www.alvesta.se/Bostad--Miljo/Fysisk-planering/Pagaende-planer/DP-Horgenas-16/>.

Fördjupad översiktsplan för Alvesta tätort

Vad innebär nya vägsträckningar, järnvägsspår och bostadsområden för Alvestas natur? Känner du till värdefull natur som planen bör ta hänsyn till? Det är många viktiga frågor som förslaget på översiktsplan ställer.

Gå gärna in på kommunens webbplats (<http://www.alvesta.se/Bostad--Miljo/Fysisk-planering/Oversiktsplan/fop-alvesta-tatort/>) och studera planen noggrant!

Naturskyddsföreningen i Alvesta kommer att lämna in ett svar innan den 1 november som är slutdatum i denna första omgång. När denna skrift når dig, kommer vi att ha haft ett möte där vi sammanställt de synpunkter som inkommit efter den mejlförfrågan vi skickade ut i slutet av augusti. Men skickar du in synpunkter senast den 15 oktober 2016, ska vi försöka arbeta in dem också i vårt remissvar.

Så om du inte redan hört av dig, vill vi alltså gärna veta vilka dina hjärtefrågor är. Skicka dina synpunkter till oss via mejl (alvestanatur@gmail.com) eller ring Per Darell.

OBS! Du får förstås gärna även framföra synpunkterna direkt till kommunen t ex via det formulär som finns länkat till sidan ovan.

Julens grönkålssallad

Karin Sahlström

Färsk grönkål

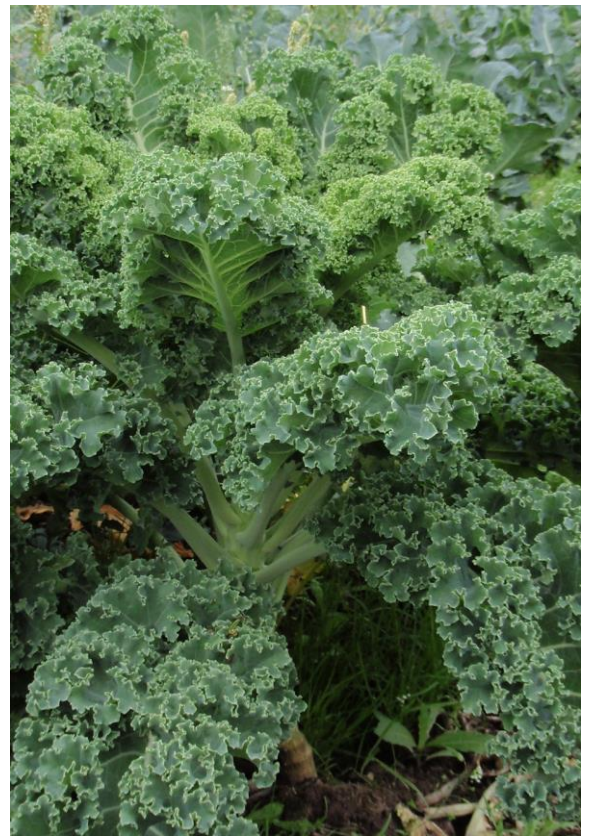
Russin

Röd paprika

Dressing av olja, vinäger och/eller citronsaft, salt

1. Lägg russin i blöt en kort stund
2. Hacka grönkålen fint med kniv och lägg i salladsskålen.
3. Hacka paprikan och lägg i den också.
4. Blanda dressing.
5. Tillsätt de blötlagda russin och häll över dressing. Blanda väl.

OBS! Helst ska förstås alla ingredienserna vara ekologiska, men det är särskilt viktigt att paprikan är det eftersom andra paprikor oftast är kraftigt besprutade.



Grönkål

Foto: Karin Sahlström



Hackspettshålets nya invånare: starar

Foto: Johan Marand

I förra numret av Fiskgjusen hade vi en bildserie med häckande mindre hackspett i en stormknäckt björk i en trädgård. Mindre hackspett hackar upp nytt bohål varje säsong, så i år var det istället stare som häckade i det gamla bohålet. Ett exempel på vikten av att spara död ved, stående och liggande, för att starta kedjor som gynnar många arter.

Var med och påverka de stora miljöfrågorna

Naturskyddsforeningen är en ideell miljöorganisation. Vi sprider kunskap, kartlägger miljöhot, skapar lösningar samt påverkar politiker och myndigheter såväl nationellt som internationellt. Dessutom står vi bakom världens tuffaste miljömärkning Bra Miljöval.

Bli medlem genom att fylla i formuläret på webbplatsen:

www.naturskyddsforeningen.se eller SMS:a "MEDLEM" till 72900.

Medlemskapet kostar 24 kr/mån eller 295 kr/år. Är du under 26 år kostar det 16 kr/mån eller 195 kr/år (då ingår även medlemskap i Fältbiologerna).

För hela familjen kostar det 30 kr/mån eller 365 kr/år.

Du gör en viktig insats för miljön genom att bli medlem!